

Multidisciplinary Conservation in Historic House Museums: The Artifact, the context en their narrative: ICOM-CC en ICOM-DEMIST joint interim meeting
Los Angeles 6-9 november 2012

Het conferentiecentrum is zeker een van de meest indrukwekkende die ik tot nu toe heb gezien: vanaf de top van een heuvel biedt het grote witte Getty Center een geweldig uitzicht over de stad en de omliggende heuvels. Er is geen betere plaats om met collega's van over de hele wereld te praten over historische interieurs. De deelnemers kwamen onder andere uit Australië, Europa en Noord- en Zuid-Amerika.

Uitzicht vanaf de locatie van het congres: Getty center

Het thema van de conferentie werd door de sprekers op verschillende manieren geïnterpreteerd. Er waren bijvoorbeeld vele lezingen met de nadruk op preventieve conservering: het verkennen van de balans in de relatie tussen de zorg voor de collectie en de zorg voor de gasten. Andere lezingen waren meer gericht op specifieke artefacten en hun conserverings problemen. Het verhaal achter de objecten kreeg ook veel aandacht: wat vertellen de voorwerpen ons, wat vertellen historische huizen? De meeste belangrijke vraag echter was: waarom moeten we historische huizen musealiseren? Het is moeilijk om alle lezingen in een algemene samenvatting te vatten. Daarom zal ik een korte samenvatting geven van alle lezingen, in volgorde van presentatie.

In de eerste keynote lezing van Sarah Staniford (National Trust) kregen we een overzicht van de perspectieven op zorg voor de collectie, presentatie en interpretatie in historische huizen. We zien de definitie van het behoud van historische huizen veranderen van vroeger; "Instandhouding van plaatsen van natuurlijke schoonheid en historisch belang" naar nu: "het zorgvuldig beheer van verandering, gericht op betekenis en bijzondere kwaliteiten". Vanaf de opening van het eerste historische huis als museum in de 18e eeuw werden de huizen en hun collecties gepresenteerd als een museum met afgebakende wandelpaden, meestal alleen toegankelijk met rondleidingen. Vandaag de

dag, in de 21 eeuw, is de presentatie meer publieksgericht en is de bezoekers ervaring belangrijker geworden. Objecten worden gebruikt om het publiek meer bij het historische interieur te betrekken. Hiertoe wordt een risico-evaluatie aanpak gebruikt om de manier waarop elk object interactief kan worden gebruikt door de bezoekers (bijvoorbeeld of piano's kunnen worden afgespeeld, stoelen kunnen worden gebruikt om op te zitten enz.) te definiëren. Vandaag de dag is de focus van de National Trust om 'historische plaatsen tot leven te brengen', want dat is de manier om bezoekers echt verbinding te laten maken met het verleden. "Use it or lose it" - zonder betrokkenheid van het publiek, kunnen historisch huis musea niet blijven bestaan.

Lamp in Fenyes House; Use it or lose it?

De vier volgende lezingen richten zich op de filosofie achter het behoud van historische plaatsen en interactie met bezoekers. Helen Lloyd (National Trust) vertelt ons het verhaal van Romeo en Julliet: waar Julliet is 'Behoud voor Access (C4A) toolkit', Romeo is 'Visitor Experience design'. 'Star-cross'd lovers of two households', beide gelijk in waardigheid: hoe kunnen ze trouwen zonder opoffering? De oplossing ligt in een zorgvuldige balans tussen het trekken van publiek op een meer emotionele en dus nauwere relatie met het huis (wat zij noemde 'jezelf te verliezen in een kleine legende') en de zorg voor de fysieke gevoeligheid van het interieur en de collecties.

Clare Meredith (National Trust for Scotland) toont ons de verschuiving van de benaderingen ten aanzien van beheer en behoud met drie case studies uit drie verschillende decennia (80's, 90's en 00's). We zien de focus verandering van een ingrijpende (terug naar 'de oorspronkelijke staat' in de jaren 80) naar een meer voorzichtige aanpak: de formulering van een terughoudend beleid ten aanzien van het behoud is noodzakelijk ('zo weinig mogelijk, zo veel als nodig' in de 90's). Met de tijd wordt de benadering van behoud voorzigtiger. In de 00's lijkt 'behoud van de ongerepte kwaliteit' het belangrijkste uitgangspunt.

Michelle Phillips (New York State Office of parken) toont de relatie tussen curator en bewindvoerder in de inrichting van een historisch interieur. Aan de hand van het verhaal van de restauratie van de Frank Lloyd Wright's Darwin Martin House (Buffalo, New York) toont ze een reeks van conserverings oplossingen afgestemd op de behoeften van de collecties. Het belangrijkste doel is de verzameling

beschermen en het publiek hiervan een impressie tonen. Daartoe zijn reproducties, replica's en 'aanpassingen' gebruikt.

Kate Clark (Historic House Trust van New South Wales, Sydney) laat ons eerst nadenken over wat belangrijk is, voor wie en waarom, voor te praten over het behoud. De Historic House Trust maakt gebruik van een waarden gebaseerde aanpak om het object te conserveren. Behoud is afhankelijk van het huis en de filosofie van het behoud van het huis. Elk huis heeft een ander verhaal, dus een andere conserverings aanpak. Daarnaast moet het idee dat historische huizen saai zijn worden overkomen en dit vraagt om een knieval naar het publiek.

De volgende drie papers richten zich op specifieke case studies. Martin Alfreys '(Engels Erfgoed) artikel bespreekt het behoud van de Brothsworth Hall, Siobhan Baratt (National Trust UK) presenteert het project "Geïnspireerd door Knole" en Bethan Stanley (Engels Erfgoed) laat ons iets heel anders zien: conservering van een vervallen, maar volledig behouden familiebedrijf in zilverwerk.

Na de lunch werden de lezingen voortgezet. De eerste drie lezingen gingen over het ontwerpen van processen voor conserverings problemen. De keynote van deze middag was Julie Soltz (Historisch New England), die ons het 'PPIP' proces presenteerde: Proactieve Bescherming, Interpretatie en Planning (Amerika houdt van acroniemen). De PPIP taskforce is een interne multidisciplinaire groep van deskundigen binnen Historic New England, die de periode van tentoonstellen en de consequenties van conservering bepaalt. Door dezelfde procedure voor alle historische huizen te gebruiken is er een balans tussen de verschillende behoeftes aan conserveringsbehandeling en de algemene context van de site en de behoeftes van de bezoekers.

Bezoekers op plastic sloffen: preventieve conservering

Irene Karsten (Canadian Conservation Institute) toonde ons een wiskundige benadering om de behoeften van de collecties in evenwicht te brengen met de behoeften van het publiek. Het heet Risicomanagement. Risico's worden beoordeeld met behulp van gegevens die zijn verzameld op de site, geheugen van het personeel, regionale gegevens en de recente kennis van conserveringswetenschap.

David Thickett (Engels Erfgoed) sprak over preventieve conservering: de aanpak van Engels Erfgoed is het meten en objecten te volgen op de site, om precies te begrijpen hoe kwetsbaar ze zijn, in plaats van een algemene specificatie voor de verzameling van het museum binnen te nemen (bijv. ingestelde waarden van rH en T). Specifieke oplossingen voor Historische huizen zijn slimme ventilatie, UV films op de ramen en de controle van de originele verwarmingssystemen.

De volgende drie lezingen gingen wederom over case studies. Stephen Farnett (The Huntington) toonde de revalidatie (en re-interpretatie) project van de Huntington Gallery. Na deze lezing waren er presentaties over de Gamble House en de Japanse huis in de tuin van het Huntington. Gedurende deze tijd heb ik een bezoek aan het conserverings instituut gebracht, waar de werden rondgeleid door David Carson, de lab manager. We zagen de x-ray faciliteiten, XRF, FTIR etc ... en een aantal experimenten met het doel van on-site conservering: het testen van voegmaterialen, backing-systemen voor mozaïeken en het effect van zout inname op steen. De faciliteiten waren zeer indrukwekkend in veel opzichten (ligging, personeel, materieel, internationale omgeving, veel ruimte).

De eerste dag werd afgesloten met een goed verzorgde openingsreceptie, die duurde tot de shuttle bussen kwamen om de deelnemers terug te brengen naar hun hotels.

Binnenplaats van de Getty bij avondschemering in de regen

De tweede dag was een excursie dag. Bezochte sites waren de Gamble House, de Fenyes House, de Huntington Library en de Japanese House. (De meeste van deze besproken in gisteren lezingen) In situ werden we ontvangen door conservatoren en docenten, klaar om alles uit te leggen en al onze vragen te beantwoorden.

Gamble House: overzicht en entree

Als conservator is het soms moeilijk om de rol van de bezoeker aan te nemen. Maar niet aanraken is niet aanraken .. naast deze regel die gold in alle huizen die werden bezocht, werden telkens iets verschillende benaderingen toegepast met betrekking tot de collecties-bezoekers balans. In de

Fenyas House, moesten we plastic sokken dragen over onze schoenen (om het vuil buiten te houden). Foto's werden toegestaan en we konden vrij dwalen. Geen rode touwen. Docenten werden geplaatst in de meeste kamers. In de Gamble House, werden maar een beperkt aantal bezoekers tegelijk naar binnen gelaten om het overlopen van de ruimtes tegen te gaan. Geen foto's toegestaan. In sommige kamers werden touwen geplaatst, zodat je maar een beetje de kamer in kon. Docenten en conservatoren waren overal uit te leggen als dat nodig is. Op de Huntington Library kregen we een rondleiding door het museum collecties - de headsets die we kregen werkten niet goed en het was moeilijk om gelijke tred te houden met de gidsen. Meubilair werd geplaatst achter touwen en de nadruk werd gelegd op de schilderijen collectie. De vraag over de historische afwerking van de muren sprong direct in het oog: muren werden meestal witgekalkt. Het Japanse huis in de tuin was slechts te zien van buitenaf. We kregen een prachtige presentatie van de architect (Kelly Sutherland McLeod) en de conservator (John Griswold), maar hoewel begrijpelijk was ik teleurgesteld om het huis niet van binnenuit te kunnen ervaren.

Lezing bij het Japanse paviljoen bij de Huntington Library

De derde dag van de conferentie was weer terug in de collegezaal. Deze dag was meer gericht op specifieke conserverings projecten, van hele huizen tot kamers tot objecten. De dag begon met een keynote lezing van Deborah Lee Trupin (New York University). Haar lezing richtte zich op twee case studies in een historisch pand, de Villa della Pietra in Florence, en zijn collectie, verzameld en bijgehouden door een Amerikaanse familie in Italië. Toen het huis werd nagelaten aan NYU, werd het grootste deel van de collectie geregistreerd bij de Italiaanse Ministro del Beni Culturali. Elke restauratie moest gebeuren volgens de Italiaanse wetten en Amerikaanse conserverings methodes. De behandeling van de wandtapijten en de 18de eeuw met fresco's kamer werden in meer detail besproken.

Jessica Chloros (Isabella Stewart Gardner Museum Boston) vertelde over de tapijtkamer in dit historische huis museum in Boston. Het huis, een palazzo in Venetiaanse stijl, is gemaakt om Isabella Stewart's persoonlijke kunst collectie te presenteren. Sinds de bouw is het aantal bezoekers gegroeid, en het gebruik van de ruimte is veranderd. Dit had zijn tol geëist op de collecties en in 2011 werd een grote restauratie uitgevoerd om de tapijt kamer en de objecten zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke situatie terug te brengen.

Nico van der Woude (Stichting Restauratie Atelier Limburg) presenteerde over de opstanding van het kasteel van Amerongen. De problemen die zijn ontstaan in het huis door het klimaat (en een aantal overstromingen) vereisen drastische reorganisatie van de huishouding en de instelling van een klimaatinstallatie. Het uitgangspunt van het instandhoudingsproject was om de historische integriteit

zoveel mogelijk intact te laten. Het behoud van de collectie kreeg voorrang op dat van het gebouw. Voor de heropening werd een spectaculaire visuele presentatie door de filmmaker Peter Greenaway gemaakt, die de heropleving van de eerste opstanding van het kasteel in 1681 laat zien door de bewoners van het huis hierover te laten vertellen, om te laten zien hoe de mensen hebben geleefd in het kasteel in de 17e eeuw.

Roos Keppler en Elsbeth Geldhof (Freelance conservatoren) presenteerden 'Synergie' als hun centrale leidraad voor het behoud van het historische interieur. Een plus een is eigenlijk drie: het geheel van het interieur is meer dan de som van de delen. Ze illustreren dit door het beschrijven van drie kamers in het kasteel van de Keukenhof, waar het begrip van de Synergie van de afzonderlijke kamers de sleutel was voor conserveringsbeslissingen. De muren kunnen spreken, je hoeft alleen maar te luisteren.

Vervolgens Edwin Verweij (Noorse Instituut voor het Kunstpatrimonium Onderzoek) beschreef het proces van de restauratie van een ruimte die werd beschadigd door een brand in 2005. Het project is een initiatief van de Rijksgebouwendienst en moest een referentieproject worden voor de toekomstige praktijk van conservering. Een multidisciplinaire aanpak werd toegepast om de kamer te reconstrueren. De reconstructie is niet gericht op het herstellen van de staat van de kamer net voor de brand. Dit incident werd gezien als een kans om de ruimte te herstellen naar een eerdere staat. Voor de reconstructie werd de geschiedenis van de kamer geanalyseerd en verdeeld in fasen. Elke fase werd geanalyseerd als een mogelijk reconstructie optie. Uiteindelijk werd er een compromis gemaakt en een modern behang geïnstalleerd met behulp Japans drukwerk, maar in een modern design.

Een andere case study werd gepresenteerd door Eryk Bunsch over de lakwerk kamer in Wilanow Palace museum in Warschau. Secundaire coatings die het oorspronkelijke uiterlijk van het lakwerk verduisterd, werden verwijderd, maar voordat ze met deze reiniging begonnen werd een zorgvuldige 3D scanning uitgevoerd in de kamer waarbij elke millimeter van de kamer werd gedocumenteerd. Deze documentatie is niet alleen visueel: de 3D scans worden ook gebruikt om data van analyses (zoals XRF) op te slaan in een visueel model.

Een ander lakwerk conserverings project werd voorgesteld door Charles Moore (The Preservation Society of Newport County). Het behoud van lakpanelen in het historische huis museum 'the Elms' in Newport, werd uitgevoerd in het museum zelf. In de kelder een tijdelijke restauratieatelier is gemaakt. Bezoekers worden uitgenodigd om de conservatoren vragen op het werk en op hetzelfde moment de ervaring van de kamer als de historische plaats dat het (een droogruimte). Het is te hopen dat het betrekken van het publiek bij het behoud zal helpen bij de financiering van conserverings projecten in de toekomst.

Een 'restauratie voor presentatie' project werd gepresenteerd door Janis Mandrus (Metropolitan Museum of Art). Na de immens populaire tentoonstelling 'Dangerous liaisons' waarin de galerijen van de 'Met' werden aangelicht om verschillende momenten van de dag te simuleren, werd een besluit genomen om de rol van de verlichting in de stijlkamers te herzien. Een enorm renovatieproject werd ondernomen met het behandelen van alle kroonluchters en kandelaars. Logistiek van het project en onderzoekmethoden werden beschreven, en het managen van een multidisciplinair project werd toegelicht. Men hoopt dat de uitkomst van het project zal helpen om de bezoeker een beeld te kunnen geven van de 18^e eeuw.

Maria Alejandra Garcia Fernandez (Museum Francisco de Paula Santander) vertelde over de oprichting van een historisch huis museum. Hiervoor werd een huis uitgekozen, namelijk het huis waarin de grondlegger van Colombia woonde. Ze sprak over de conserverings omstandigheden en strategieën om de belangrijkste problemen van het huis museum op te lossen.

De keynote lezing na de middagpauze was gericht op een zeer fundamentele vraag op deze conferentie: Waarom heeft de westerse cultuur behoefte aan museologisering van huizen? Wat maakt een huis belangrijk? Ze stelt een typologie van historische huizen voor, die de manieren waarop ze vervolgens worden bewaard, gepresenteerd en geïnterpreteerd beïnvloed. Bijvoorbeeld, een 'helden huis' belichaamt een aspect van idealen van een samenleving die in een held of idool wordt aanbeden – het huis moet worden bewaard als een relikwie, een mythische belichaming van dit ideaal. Hier is een 'als gevonden' conserverings aanpak noodzakelijk - met moet het niet veranderen om het magische karakter van originele elementen behouden. Aan de andere kant zijn er 'kunstwerk' huizen, die worden behouden voor hun architectonische en design kwaliteiten. Deze huizen worden bewaard als kunstwerken en moeten worden gereinigd en geconserveerd volgens museale standaard. Daarom moet het oorspronkelijke doel van de museologisering van het huis (of zijn culturele betekenis) de belangrijkste leidraad zijn voor het conserverings beslissingen.

Drie zeer verschillende historische huizen werden besproken na deze inspirerende keynote speaker. als eerste sprak Roger Beeston (RBA Architects New South Wales) over de oprichting van een historisch huis museum in India. Vervolgens werden Winterthur Museum and Gardens besproken door Maggie Lidz en Stephanie Auffret (Conservators bij Winterthur). Last but not least werd de conservering van het Eames huis gepresenteerd. Het huis, gebouwd door Charles Eames in 1949 wordt nu bewaard als een showcase van de menselijke kant van het modernisme. Het interieur is net zoals het was in 1988 (zij het schoongemaakt). De structuur van het gebouw wordt behouden als een kunstwerk, maar het interieur is bewaard als hommage aan de grote ontwerper. Het klimaat en de conditie van de collectie worden gevolgd, met als doel het ontwikkelen van een plan voor instandhouding in de nabije toekomst.

Presentatie bij het Eames House

De laatste dag van de conferentie werd gereserveerd voor bezoeken ter plaatse. Twee tour opties werden gegeven: ofwel het Eames huis en het Adamson huis (in Malibu), of de Will Rogers Ranch House en de Villa Aurora (in Pacific Palisades) te bezoeken. Persoonlijk heb ik een bezoek gebracht aan het Eames House en het Adamson House. Aan het Eames House waren we allemaal een beetje teleurgesteld dat we niet naar binnen mochten gaan. De architect, conservator en projectleider waren er om alles uit te leggen. Aan het Adamson House kregen we een uitgebreide rondleiding door een vrijwillige docent. Hij wist veel over het huis en verlevendigde het interieur met veel verhalen. De conditie van de objecten (expliciet het textiel) was in precaire toestand. Het invallende zonlicht viel direct op zijden jurken die op de bank of een etalagepop waren uitgesteld. De staat van instandhouding is begrijpelijk vanwege een gebrek aan financiering, maar dit kan (en moet!) worden voorkomen. In de praktijk blijkt er niet een standaard beleid te zijn voor de behandeling van bezoekers. Alle huizen maken hun eigen oordeel en stellen hun eigen regels. Als het gaat om het toepassen van preventieve maatregelen, komt het echt neer op het begrijpen van de behoeften van een verzameling, het begrijpen van het doel van het museum en dienovereenkomstig te handelen.

Zuilengang van de Getty Villa; een reconstructie van een Romeinse Villa

Rond de middag werden we gedropt door de bussen op de Getty Villa in Malibu en kregen we een lunchtrommel. We hadden even de tijd om de Villa te bezoeken en daarna kregen we een rondleiding door de voorzieningen (onderzoeksfaciliteiten, bibliotheek en de tuin). Om vijf uur werden we vervoerd naar de Annenberg Community Beach House, waar de afsluitende receptie plaatsvond. Zoals de hele conferentie was alles perfect getimed en zeer goed verzorgd.

Ik moet zeggen dat deze conferentie echt een heel inspirerend was. We zagen heel veel, we hebben veel geleerd en er was een open en ontspannen sfeer waarin het makkelijk was om nieuwe contacten te maken en oude vrienden te ontmoeten. Ik kan ook zeggen dat het mij persoonlijk heeft geholpen om terug in Nederland als zelfstandig restaurator aan de slag te kunnen gaan.